

Sanctuarium

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

In Festo Præsentationis B. V. M. S. Marcella utero B. Virginis Mariæ titulum
beatitudinis acclamavit, quia fuit fons omnium gratiarum plenissimus.
Denique exhibetur in hoc discursu computus ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55680)

mus mendicus; sed fortè illum non nemo desperasse existimabit? Nequaquam, imò fortunæ gratias egit dicens: Bene sibi factum esse, ac proinde se Deæ fortunæ plurimum obligatum esse, eò quod à mercatura se ad Philosophiam avocasset: *Bene factis fortuna, qua me ad Philosophiam vocas.* Longè excellentiorem in nobis effectum paupertas spiritu operatur, nam amittere divitias & spiritu ad minus pauperem esse, est se habilitare non ad studium Philosophiæ, sed ad consecutionem cælestis gloriæ. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum calorum.* Quod si tamen medium istud tibi arduum nimis, nimis & difficile videtur, hoc alio uti poteris, scilicet: *Beati qui persecutionem patiuntur, quoniam ipsorum est regnum calorum.* Meminisse namque debemus cælum fortalium quoddam esse, pro quo possidendo dimicandum nobis & certandum est: *Regnum calorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Referunt historiæ, quod Rege Lusitanæ sine hætedibus mortuo, multi Principes Regnum ejus habere præterderint, singulis sibi jus competere præsumebantibus. Philippus autem Hispaniarum Rex cum ingenti & numerofo quodam exercitu in Lusitaniam profectus regni illius possessionem cœpit. Postea verò mone-

tas cum hisce effigiebus eudi fecit, nimirum ex una parte representabatur vir quidam, vel miles armatus. in cuius hasta, quam dextra tenebat, corona quædam erat, quæ Lusitanæ Regnum representabat cum hac in Periphiria inscriptione: *Qui vult: Quasi diceret, quisquis ad hanc coronam & Lusitanæ regnum aspirat, ad bellum se præparat: Si quis cupidus est regni, de pugna cogitet.* Et tu cum divitiis male acquisitis, cum vitæ commoditatibus, cum deliciis terrenis regnum cælorum acquirere & beatitudinem æternam possidere temerè præsumis. Nura fortè ad illius beatæ gloriæ possessionem perventurum te credis, per dissolutiones gulæ, per absurditates crapulæ, per luxum mensuram ex omnibus epulis, quas humana desiderare potest ingluviis, lautissimè præparatum? Fames tibi & sitis patienda est, prout fecerunt Apostoli: *Beati qui esuriunt & sitiunt.* Si secus feceris, idem tibi præsagio, quod Leonides Dux Græcorum militibus suis prædixit, nam paulò antequam cum copiis trecentorum armatorum innumerabilem Xerxis aggredere exercitum, lautum illis præparavit convivium dicens: *Prandete hic committiones in inferno cœnaturi.* Vos ipsi historiæ hanc applicate & abite in pace.

Assumpt.
sac. 2. f.
547. co. a.

Apud
Corn. à
Lap.

SERMO TRIGESIMUS QUINTUS.

IN FESTO

PRÆSENTATIONIS BEATÆ
MARIÆ VIRGINIS.

Beatus venter qui te portavit, & ubera qua suxisti.
Lucæ cap. 11.

Paul. Oro-
sus in t. 5.
Bibl. P.P. d.
4. c. 5. f. 337
col. 2. H.
Vius.

1. IN diversis mundi partibus multi reperiuntur admirandis virtutibus præditi fontes, qui effectus quoque non minus extravagantes parerunt: Horum unus in Lotaringia scaturiebat tempore Benedicti Papæ septimi, qui sanguinis rivus evomebat.

Alius quidam huic non absimilis Genuæ scaturisse legitur sedente Joanne duodecimo. Pariter in Britannia tempore schismatis Clementis cum Gregorio, septimo visi sunt è fontis cujusdam sinu sanguinis scaturigines nasci, Tholosæ quoque alius quidam inventus, qui

Belua.
hist. l. 24.
c. 66.
Bapt. Fulg.
l. 1. c. 4. de
prod.

LII 2
ints.

Vinc. Bel-
luac. hist.
l. 20. r. 54.
Amb. Pe-
rez. Anno
Dom. 1555
Sax.
Gram.
presact.
Dam. hist.

Plin. l. 2.
c. 103.
Bart.
Cassan.
Cat. glor.
in p. 12.
conf. 18 f.
257 co. 3.

Plin. l. 2.
Epist. apud
Surrum
l. 4.

Ludov.
Barth. de
rebus Ind.
l. 1. c. 1.
Simon
Majol.
colloq. 13.
f. 612.

integro quodam die vice aquæ Anno 460. san-
guine manavit. In mundo novo in Baja civi-
tate quæ vocatur sancti Salvatoris, dum pro-
sumptuose cujusdam fabricæ ædificio funda-
mentata effoderentur, & arborem quandam im-
mensæ magnitudinis evellerent, fons quidam
aquare non solum dulcium, sed etiam copio-
sorum & salutarum ex improvise apparuit.
In Insula Hibernia non minus sterili, quam fri-
gida fons quidam est semper fumigans, & quid-
quid ad hac exhalatione contingit in lapidem
protinus transformatur. In territorio Carri-
nensi in Hispaniis duo fontes erumpunt, quo-
rum unus ejicit, alter verò absorbet quidquid in
eum injicitur. Apud Gatamantas fons quidam
est, cujus aquæ de die ad eodè frigida sunt, ut po-
tari non possint, de nocte verò ad eodè ebulliunt,
ut intractabiles evadant. Juxta Senas fons qui-
dam reperitur sanctæ Petronillæ appellatus, qui
aquarem edendarum valde parca est, sunt au-
tem aquæ fontis illius admodum salutiferæ, &
magna cum devotione potantur, eodè quod non
nisi semel in anno emanare videantur, id est, à
primis vespers prædictæ Sanctæ, & conservan-
tur usque ad secundas; postea verò fons exsic-
catus manet usque ad Anoum sequentem. In
civitate Novocomensi fons quidam originem
suam trahit, qui per saxa ex alto descendens La-
num fluvium ingreditur, & in continuo est in-
cremento & decremento, dum successivè nunc
crescit, mox verò decrevit, semperque à semet-
ipso variis demonstratur. Nunquid admodum
peregrina cuilibet videbitur fontis Cambaia in
Indis Orientalibus natura, cujus aquæ decre-
scente Luna crescunt, eadem verò crescente, de-
crescunt. In radicibus montis illius, qui littori
maritimo correspondet, ubi Timanus submer-
sus est, fontes aliqui videntur, cujus aquæ celo
sereno se subducunt & abscondunt, & vix videri
se sinunt, celo verò nubilo & turbido in tanta
copia scaturiunt, ut superabundantes per omnia
circumque loca diffundantur.

2. In mystico sanctæ Ecclesiæ horto sic ap-
pellato per Spiritum sanctum hisce verbis: *Hor-
tulus conclusus* (in quo Sancti Dei sunt arbores &
flores, qui eum adorant, eumque gratum &
juvandum efficiunt: *floribus ejus me ros, nec
lilia desunt*, inquit Venerabilis Beda serm. 18. de
de Sanctis.) Cypressi sunt Apostoli, Prophetæ
Cedri, oliva Patriarchæ, Martyres rosa, Nar-
cissi Confessores, Anachoretæ Hyacinthi, Lilia
virgines, &c. in quorum medio fons quidam

servatus est, qui tum ob limpiditatem, tum ob
copiam aquarem omnium spectantium attahit
applausus, de quo Spiritus Sanctus: *Fons hor-
torum, Puteus aquarum.* Et hic quidam
fons beatissima Virginis, maximaque Dei Ma-
tris mysticum est symbolum: *In medio hortu-
rum Beata Virgo Maria, ut fons maxime insignis
voluptatem singularem sui præstat aspectu.* Vel
cum Ruperto Abbate apud Gh. ib. fol. 712. col.
2. E.
1. D. *Fons hortorum dicta est Beata Virgo Maria,
quia ex ipsa ortus est Christus fluvius ille qui irri-
gatur unversa terra.* Fons hic est divinarum
aquarem copiosus, quæ à sancto Hieronymo
serm. de Assumpt. Beata Virginis Mariæ l. 9.
fol. 71.) appellantur *Aquæ Divinae gratiæ; cu-
jus plenitudinem nullus aliorum fontium totius mun-
di comparari potest.* Fons hic plenus est gratia
sapientiæ increata, de qua mulier hæc Evange-
lica exclamavit: *Beatus venter qui te portavit.*
Ad hunc fontem Verbum Incarnatum potum
pretiosum lactis Virginis ei argentum epotavit: *Be-
ta ubera qua suxisti.* O fontem, O Mariam!
O fontem, sed aquis plenum! O Mariam, sed
gratia cumulata, *Maria gratia plena.* Joan. Bapt.
Fulg. lib. 1. cap. 6. de mirabil. De fonte quod-
dam Basilicæ legitur, eum tantum esse sicut
amicum, ut solis tacentibus aquas suas offerat.
Vos quoque ô Auditores, si de fonte laborum
meorum Evangelicæ doctrinæ aquam desideratis,
dicentem me cum attentione & silentio au-
scultis.

3. *Beatus venter qui te portavit, & ubera
qua suxisti.* Certus sum quod Elixir nequa-
quam adeo difficile & arduum esse visum fuerit,
ponderare flammam, meriti ventos, vel efficere
ut dies præteritus redeat (quæ ei quondam ab
Uriel Angelo proposita fuerant, quando ei hisce
verbis præcepit: *Pondera mihi ignis pondus, aut
mensura mihi statum venti, aut revoca mihi diem
quis præterit.*) Quantum mihi difficile erit &
arduum fontis hujus profunditatem, & aqua-
rum, quas continet quantitatem posse mensura-
te. Aliqua saltem ratione adhuc contentus &
quieter in animo essem, si promittere mihi au-
derem, quod vel unicam aquæ illius stillam per-
fectè vobis representare possem, ut ex ea qua-
ritatem & magnitudinem reliquæ aquæ argue-
re, vobis non esset difficile. Interca tamen hæc
difficultate non obstante, de ea meliori quo pos-
sumus modo discurremus, quantum videlicet
talenti mei mihi permiserit utilitas. Gratia igitur
duobus modis considerari potest, vel tan-
quam

ANNO 1777
Dilecti medicis
XV 26

quam causa finalis, ob cuius respectum multæ operationes fiunt; & hoc quidem sensu dicere solemus: *Bene michi est propter te*, prouti Abraham conjugi suæ dixit, *id est, ob gratiam tuam*. Vel ut Patres Theologi docent, pro dono quodam supernaturali accipitur, cujus virtute creatura intellectus vel rationalis Deo placere dicitur. Hæc autem gratia varia est & multiplex, scilicet increata, quæ est ipsemet Deus, & creata. Et hæc vel est gratia sanctificans, quæ Deo nos gratos efficit: vel est gratia quæ *gratia data* vocatur, cujusmodi sunt dona Spiritus sancti, respectu quorum is qui ea possidet, opera supernaturalia patriæ facultatem habet, id est, prophetandi, aut faciendi miracula. Quodlibet autem genus gratiæ ex jam recensitis in Maria inventum, habetque tantam omnium illarum gratiarum plenitudinem, quantum imaginari nobis possumus. In ipsa namque in primis gratia illa fuit, quæ à gratia finali neutiquam distat; siquidem Deus in gratiam Mariæ peccatoribus nunc peccata condonat, nunc iustè promerita hujus vitæ flagella suspendit, nonnunquam etiam eadem suspendit in æterna supplicia, clementer salvat & Paradiso donat. In ipsa quoque gratia fuit, in quantum illa tanquam donum supernaturali consideratur, per hanc enim Deo ipsam eligere, & præ quavis alia pura creatura amare, & gratiam habere complacuit. Ac proinde Archangelus ei dixit: *Ave gratia plena*. Circa quæ verba sanctus Hieronymus dicit: *Bene ait plena, quia ceteris per partes præstatur gratia; Maria verò se tota infundit plenitudo gratiæ*. Denique nec gratia increata de stiruta fuit, id est, ipsomet Deo, teste Gabriele Archangelo dicente: *Dominus tecum*. Tameñ enim Deus in ipsa non fuit per unionem hypostaticam, in ipsa tamen fuit, quando per unionem hypostaticam naturam assumpsit humanam. Et hoc sensu sanctum Anselmum locutum esse existimo, quando ait: *Bene sola gratia plena dicitur, quæ sola gratiam, quam nulla alia meruerat, consecuta est, ut gratia repletetur auctore*. Et sanctus Chrysippus Hierosolymitanus serm. de sancta Maria. *Gratia plena, quia tecum est uni versus gratia thesaurus*. Postremo gratiam habuit, in quantum hæc Spiritus sancti dona connotat, prouti ei à Patryimpho celesti clarè fuit insinuatum, dum ait: *Spiritus sanctus superveniet in te*. Unde sanctus Athanasius serm. de Deipara: *Spiritus sanctus descendit in Virginem cum omnibus suis essentialibus virtutibus; Atque idcirco*

gratia plena cognominata est, eo quod implatione Spiritus sancti omnibus gratis abundaret. Hunc igitur fontem, non solum gratiæ plenum, verum ipsius quoque gratiæ auctorem in virginali utero suo comprehendentem, mulier hodierna Evangelica celebravit, exclamando: *Beatus venter qui se portavit Synecdoche est*, (inquit Maldonatus) *ibid. fol. 1047. num. 16. col. 1. quia pars pro toto ponitur, ita ut quod mulier effata est de utero, intellexerit de Virgine Maria*. Unde affirmare possumus: *Fuit hoc venter (id est Maria) Templum, Thalamus, Calum, Trionus gloria filii Dei; Cogita ergo quantum gratiæ donis fuerit exornatus venter, ut dignus fieret Deo*.

4. Excelles est sancti Thomæ dogma, quod quantum anima aliqua Deo vicinior est, aut conjunctior, tantò majores gratiæ gradus ab eo participet, idque docet in hoc se axiomate fundando: *Quantò aliquid magis appropinquat principio in quolibet genere, tantò magis participat effectum illius principii*. Et hoc sensu sanctus quoque Dionysius Areopagita de celesti Hierarch. cap. 4. docuit: *Quod Angeli quo sunt Deo propinquiores, magis participant de bonis actibus divinis, quam homines*. Unde quæcunque inter omnes creaturas Christo vicinior est atque conjunctior (qui est principium gratiæ secundum divinitatem authoritative, secundum humanitatem verò instrumentally) eadem quoque super quaslibet alias creaturas de gratia magis participabit. Hanc autem Mariam fuisse certissimum esse deprehendimus, si per gradus unionis cum Deo gradatim discutere incipiamus. Horum autem graduum præcipuè sex sunt, scilicet *Creationis*, quo sensu creatura conjuncta est suo Creatori, sicut effectum cum sua causa. *Cognitionis*, qui consistit in actu intelligendi & cognoscendi Deum, sicut objectum a nobis quamdiu viatores sumus per lumen fidei intelligibile. Item *Dilectionis* mediante amore, qui cum sit vitæ unitiva, nos cum Deo unit, velut amorum cum amante. Deinde *Glorificationis*, qui à visione beatifica nascitur, quæ animas beatorum unit cum objecto beatifico in patria clarè viso. Præterea *Maternalis Conceptionis*, qui in sola Maria reperitur, quia ut ait Arnaldus Carnotensis: *Caro Christi est caro Mariæ*. Denique sextus gradus est *personalis unionis*. Et hæc unica tantum est, suppositi nimirum divini cum humanitate Christi. Cum igitur intensio graduum gratiæ arguatur ex ipsa unionem cum Deo, ut docet Doctor Angelicus, sequitur manifestè quod cum Virg. Mat. præ

Gen. 12. 13

D Hier. ser. de asump. 1. 9. f. 69. B. C. 70. C.

D. Ansel. in Luc. 1. 2. c. 1.

Luc. c. 1.

Corn. à Lap. ibid. f. 135. co. 1.

D Th. c. p. q. 27. f. 247. co. 8. n. 40.

Bern. Bus. p. 12. de Coron. Maria. f. 300. col. 1.

quavis alia creatura cum Deo conjuncta sit incomparabiliter secundum primos quatuor gradus, & insuper per quintum gradum, ut pote nulli alteri Creaturae convenientem, dici quodque debeat ipsum fontem quendam fuisse, continentem copiosorem aquam gratiae, quam quivis alius fons vivens post Christum Redemptorem: Et hae doctrina sancti Thomae dicitur: *Beata Virgo Maria propinquissima Christo fuit secundam humanitatem, quia ex ea accepit humanam naturam: Et ideo pro ceteris majorem debuit à Christo gratiae plenitudinem obtinere.*

D Th ubi supra.

Psal. 45. Io. Rau. in off. verbo Fluv. f. 418.

5. David de certo quodam flumine sibi optimè noto loquens affirmat, quod impetus ejus ingentem civitati Dei lætitiā adferat: *Fluminis impetus, ait, laetificat civitatem Dei.* Ac proinde distinctius scire desidero, de quonam flumine Propheta loquatur: Fortè de flumine quodam Lydiae, quod Hermon appellatur, quod variorum parens & genitor est metallorum? Aut forsitan de Arimalpo, qui arenas continet aureas? De Idalpe qui gemmas producit? Vel de Tago, aut Partolo? Aut vero eritne unus è quatuor fluvius, qui è terrestri paradiso suam ducunt scaturiginem? quales sunt Phison, Geon, Tigris, vel Euphrates? vel fortasse Odera Pometaniae fluvius erit, qui pro varietate & qualitate ventorum, nunc in dulcem transmutatur, nunc in salsum, moxque salcedinem deserens amissam recuperat dulcedinem: Vel erit fluvius Sabbathius, qui per Palestinae campos discurrit, & dilatatur, & solo sabbathi die, veloci diem illum sanctificare volens, cursum suum sistens, in terrae viscera sese abdit, de quo proinde Plinius affirmat, dicens: *In iudæa rivus sabbathis omnibus sicatur?* Non ctedo etiam flumen illum de quo Psalmista loquitur, simile fuisse illi, quod Narvia appellatum totam cingit Lithuaniam, quod non solum hoc sibi proprium vendicat, quod venenosos serpentes in sinu suo non admittat, verum etiam à suo illos districtu procul arceat. Ac proinde cujusvis alterius prodigiosi fluminis proprietates præteriens, dicendum existimo, Davidem de cœlesti quodam flumine fuisse locutum, quod scilicet suam à Spiritu sancto trahit originem. Unde sanctus Augustinus in Psalm. 45. fol. 92. col. 3. H. dicit: *Qui sunt isti impetus fluminis, nisi inundatio illa Spiritus sancti?* Aqua enim qua copiosissime est referta, non est alia, ut affirmat Remigius Episcopus Antiodorensis, in Bibl. PP. p. 2. l. 9. fol. 93. col. 1. C. quam abundans gratia Spiritus sancti. Ci-

vitas autem Dei unde hæc aqua gratiae scaturit & inundat, Maria est; juxta Carthuliani expositionem dicitur. *Civitas Dei laetificata est Maria;* Omnes autem hæc expositiones ab Hugone de sancto Choro simul combinatae referuntur, dum ait: *Fluminis impetus laetificat civitatem Dei, potest hoc exponi de beata Virgine sic: Fluminis impetus id est obumbratio Spiritus sancti, laetificat civitatem Dei, id est, beatam Virginem in qua habitavit plenitudo Divinitatis corporatur.* Notandum autem hoc loco est, quod ratio aqua gratiae in Mariam descendat; dicitur enim: *Fluminis impetus id est, ad modum non rivuli, sed fluminis.* Et cum impetu, ad eum modum, quo flumen impetuose decurrit, significat, magnam in se contineri aquarum plenitudinem. Propheta igitur regius inferre voluisse videtur, quod flumen Spiritus sancti in civitatem Dei Mariam cum summa gratiae plenitudine decurrat; aded ut cum alii sancti illam stillatim participant, in Mariam tota infunderit gratiae plenitudo. Et hae pondetatio sancti Vincentii Ferreri, qui ita scribit: *Fluminis impetus, quia totum flumen divinarum gratiarum effusum est super eam, in sanctificatione aliorum sanctorum infunditur una gutta, quia unus sanctus habuit unam guttam gratiae, alius aliam: Ac in Virgine Maria fluminis impetus.* Unde mulier hæc Evangelica sive hæc Martha, fuerit, sive Marcella, Virgineum Mariæ uterum considerans veluti fontem è flumine Spiritus sancti, aqua gratiae refertissimum, eundem celebravit exclamando: *Beatus venter qui te paravit.*

6. Verum dicat fortasse aliquis, quod beata Virgo Maria fons quidam gratiae plenus esse dicatur, *Gratia plena,* non videtur talis esse prærogativa, quæ in solam Mariæ gloriam redundet, cum multos quoque alios sanctos habeamus, qui in Scriptura facta gratia pleni fuisse dicuntur; sic enim de Zachariæ conjugate dicitur: *Elisabeth repleta est Spiritu sancto.* Similiter de Joanne præcuratore dicitur: *Et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.* De Stephano quoque Prothomartyre: *Stephanus plenus Spiritu sancto.* De Apostolis item: *Repleti sunt omnes Spiritu sancto.* Et de multis aliis, prout in Scripturis expresse apparet: aded ut plenitudo gratiae non sit sola Mariæ proprietas; Ex bono naq; loco scimus, quod id quod est proprium alicujus non potest aliis convenire. Pro hujus itaque difficultatis intelligentia advertendum est hoc simile.

ARQUE...
...
XV 26

simile. Ponamus enim duo vasa, quorum unum parvum, alterum verò supra modum vastum sit & magnum, maximæque capacitatis; utrumque impletur ad summum usque aqua, ita ut utrumque sit plenum, in tali casu vas maximum præ alio minori incomparabiliter majorem aquæ copiam continet. Et hæc quoque est disparitas plenitudinis gratiæ, quæ in aliis SS reperitur & in Maria: Pleni Stephanus Paulus, & reliqui Apostoli, sed tanquam rivuli, qui in comparatione sunt quasi nihil aqua continere videntur. Et Aggidius Romanus: Maria data est gratia secundum totius subjecti capacitatem, non autem ad mensuram, ut datur ceteris ab ea. Atque idè de ea affirmare possumus, quod scilicet dicatur Gratia plena per antonomasiam. Sicut Tullius Orator; Virgilius Poeta; Aristoteles Philosophus, S. Thomas Angelicus, Gregorius Magus, Augustinus Theologus &c. Pari namque ratione plenitudo gratiæ est prædicatum quoddam sive titulus, vel honor qui post Dei filium B. Virgini Mariæ per antonomasiam id est, eminenter & per excellentiam convenit. (Sic igitur in ratione gratiæ ita excellit reliquis Sanctis beata Virgo Maria, ut appellationem ipsam plenitudinis gratiæ vendicat sibi. Præterea respondet quoque potest cum Maldonato, alios Sanctos Spiritu sancto plenos fuisse, id est, aliqua cœlestis Spiritus gratiæ, vel dono particulari, nimirum fortitudinis, sapientia, prophetia, aut patrandi miracula, &c. (Qui Spiritu sancto impleti dicuntur, non ipso Spiritu, sed dono aliquo Spiritus, quod sese foris in faciendis signis, aut alia re quapiam mirabilis ostendat, dicanturque impleti: beata Virgo autem non unum duntaxat donum vel plura habuit, sed plenitudinem omnium & singulorum. (Ita Spiritus sanctus descendit in Virginem cum omnibus suis essentialibus virtutibus, quæ illi per rationem præcipitatus divini adsunt, imbuens eam gratia, ut in omnibus gratiosa esset atque idè gratia plena cognominata est, eo quod adimplerentur Spiritus sancti omnibusque gratiis abundaret.

7. Opinione mea inter omnes Isaiæ Prophetæ à Deo concessas revelationes præclarissima fuit illa, quam de monte quodam altissimo, qui domus Dei appellabatur, habuit, qui in cæterorum montium vertice situatus erat, mons enim ille longe est quoad mysteria opulentior, quam fuerit mons ille Arabiae felix, in quo magnus Sultanus suos conservat thesauros: Es

saie montium. Atque idè de monte hoc affirmari potest, quod in eo sunt omnes thesauri sapientiæ, scientiæ & omnipotentia Dei. Verum in quibus, de quona monte Propheta eo loco loquitur? Quis est mons iste tot cœlestis favoribus cumularus: id hoc ut tanto evidentius qualifiam mons ille sit, intelligere valeatis, brevem quandam instituum præcipuorum magisque admirandorum montium enarrationem. Mons Peruate vastissimus & maximus est, continens in longitudine circiter mille millaria, à Chiro ad Cuzo usque se extendit, ac tandem in interiori sinu suo viam quaedam Lapideo pavimento stritam, & viginti quinque pedes latam continet. Mons Atho hanc in se proprietatem habet, quod vitam conservet, & usque in annos 150. feliciter prolongat, qua prærogativa aliorum montium incolæ & habitatores minime gaudeat. In sinu montis ejusdem à mari centum cubitis distantis anno 1400 navis quædam integra, omnibus necessariis instrumentis affatim instructa inventa est, quadraginta in se continens hominum cadavera, seu cadaverum ossa. In regno Balastix mons quidam est ad eodè altus, ut integer dies ad eum conscendendum minime sufficiat, in vertice autem ejus campi sunt amantissimi, delictiosa prata, herba, flores, fructus, arbores, seræ Sylvestres, aquæ limpidißimæ, ac tandem quovis totius anni tempore verè est perpetuum in eo & continuuum. In Polonia majori prope Sueno mons quidam est vasa generans quibusvis necessitatibus commoda, haud secus ac si arte facta fuissent: Olla, amphora, sacab, & aliarum figurarum vasa fictilia sponte nascuntur. Tres sunt in Perside situati montes, quorum unus ab altero haud procul distat. Transeundo primum montem, confusarum vocum audiuntur tumultus, haud secus ac si aliquod hominum millia acriter inter se dimicarent. Propius autem ad secundum accedendo, eadè voces augeti & incendi audiuntur, sed distinctius: Denique tertium transeundo, audiuntur in eo suaviter & per choros inter se concinentes. Verum enim vero nullus horum est mons ille de quo Marias loquitur: quia nullus est mons in orbe ita conspicuus, ut sui in vertice omnium montium. Et tamen nonnulli inter sacros Expositores velint per montem hunc mystice nobis representari Christum Dominum nostrum, alii vero Ecclesiam: Nihilominus sanctus Gregorius Prophetam de beata Virgo locutum fuisse dicit: Potest autem huius montis nomine bea-

Jo. Carr. l. 1. f. 388. 2. ad. Col. m. in Sal. An. f. 11. col. 3. in pri.

In Mald. u. f. 867. n. 95. c. 1.

D. Anst. serm. de Depara.

Ludovic. Barl. in reb. Ar. fil. l. 1. c. 3. h. c. 2. 2.

Pet. Hist. p. 5. c. 25. Plin. l. 7. c. 48.

Pet. Hist. p. 2. c. 11. Marcus Polus. l. 1. c. 23.

Cromer. Polon. d. ser. l. 1.

Clemens Alex. l. 6. Strom.

Mic. de Pak. ib. f. 16. col. 4. D. Greg. l. 1. c. 2.

missim

Reg. i. 2. f. 840. Idem in Exech. l. 1. r. 2. ho. 13. f. 131. G. Gloss. ibid. f. co. 1. B.

tissima semper Virgo Maria Dei genitrix designari. Per alios autem montes quibus hic mons innicitur alii sancti intelliguntur: Sancti viri montes jure vocantur quia per viam meritum ad caelestia propinquaverunt, inquit sanctus Gregorius. Quod consonat eum hisce verbis Glossae: An- geli, Propheta, Patriarcha, Apostoli, Martyres, & alii qui miraculis effulserunt. At vero ut revelatio montis hujus nostro fiat proposito accommoda, scire perciperem quidam Propheta per hunc montem super alios montes positum velit esse intelligendum. Num forte innuere vult Mariam omnes alios transcendere sanctos? Nemo est qui id ipsum inficiari ausit. Nec tamen etiam necessum erat, ut Isaias id ipsum notificaret, ut pote quod omnibus notum est atque perspectum; Ideoque ad speculationem quandam magis raram & peregrinam mentem nostram erigamus.

Psal. 86.

8 Magnus Israelis Rex David de fabrica quadam valde digna, magnifica & sumptosa scribens: Fundamenta eius praecipue laudibus celebrat: dicens: Fundamenta eius in montibus sanctis. Quibus in verbis haec solum reperitur difficultas, quoniam videlicet haec particula eius refertur? Certum etenim est, quod in illo psalmo de nullo alio locutus esse reperitur. Unde sanctus Augustinus ib. f. 208. col. c. D. merito quaerit, dum ait: Quomodo dicitur eius, de quo nihil est dictum. Et sanctus Hieronymus ib. f. 146 F.

Hugo ib. f. 225. co. 1.

Cardinalis Hugo Charentis de gloriosa Virgine particulam illam exponit, dicens: Fundamenta eius, id est beata Virginitas. Loquitur enim de gratia quam habet, quae fundamentum est aedificii spiritualis. Fundamentum autem appellat, quia verba illa de eo quod in primo gradu gratiae humillimum & minimum est, intelligit: Quod licet cum aliis gradibus gratiae quos habet, comparatum, humillimum sit & minimum, comparatum tamen ad gradus gratiae ab aliis sanctis habitae, licet supremi illius, omnibus illis majus est. Adeoque infimus gradus Mariae altissimos supremos, & sublimissimos aliorum montium, id est sanctorum gradus longe excedit: Per montes sanctitatis, altitudines virtutum omnium intelligit, inquit Cajetanus ib. f. 144 fac. 2. Et Felix Pratenfis ibid. cum Cajetano legit: In montibus sanctitatis, sanctitatis nimirum in abstracto, quae nullam imperfectionis umbram quantumvis minime includit: Insinuare nobis volens, quod humillimus & infimus gradus gratiae Ma-

ria major est maximis, generosiorque maxime heroicis quos sanctitas in suo habet aetatio. Fundamenta eius, id est beata Virginitas, inquit Hugo ubi supra, in montibus sanctis id est in Patriarchis, & Prophetis, & Regibus, ex quibus originem traxit sicut patet in Genealogia eius. Et alius quidam Scriptor hunc sanctitatis, quae filia est gratiae passum exponens, subjungit: (Quid est hoc quod ait: Fundamenta eius in montibus sanctis) Certè non aliud si rectè intelligere & explicare velimus, nisi quod infimum est Mariae, aliorum supremum fuit, atque adeo vertex & apex, nimirum suprema aliorum sanctitas, (nam quoddam sanctitatis & gradus infimus in Maria.) Etenim verò haec tenus in sententia illorum fuit, qui dicunt: Quod non datur unicuique intellectus, id tamen nunc retractandum censeo, siquidem ad verito Prophetam Isaiam ne minimum quidem ab intelligentia Davidis discepisse, quando nobis se montem quemdam in altitudine aliorum montium in spiritu praevide referent. Unde hujus montis, qui est Maria, pars infima, id est infimus gradus gratiae situtus est non quidem loco vel situ sed dignitate & sanctitate supra maximam aliorum sanctorum gratiae florem, & apicem; facile est conjicere & consequentiam deducere de omnibus aliis gradibus quos acquirit, quique ei per totam vitae suae custodiam a Deo fuerit concessi. Et erit preparatus mons domus Domini in vertice montium. Ubi sanctus Gregorius Papa ait: Potest autem hujus montis nomine beatissima semper Virgo Maria Dei genitrix designari: mons quippe fuit, quia omne in electis creaturae altitudinem electionis suae altitudine transcendit. An non mons sublimis Maria, quae meritum verticem supra omnes Angelorum choros usque ad solium Deitatis erexit? Hujus enim montis praecellentissimam dignitatem Isaias vaticinans ait: Erit in novissimis diebus preparatus. Mons quippe in vertice montium fuit, quia altitudo Mariae super omnes sanctos refulsit. Et quidem quod de sanctitate dicitur, de gratia quoque affirmatur, quia ab illa haec praesupponitur.

9. Eliezer Abrahæ servus abiens ad eligendam Rebeccam Isaac adolescenti in sponsam, multa secum munera & dona, ex auro, gemmis, & margaritis ei donanda attulit: Prae hinc vestibus argenteis & aureis, ac vestibus dedit ea Rebecca pro munere. Quasi dixisset Rebecca: in ligatum affectus illius quo a Domino meo amaris, & in sponsam ejus eligeris, haec tibi mulierum pulcherrimae Dominus meus mittit, obtestor itaque

Handwritten notes in the left margin: "S. 117", "XVI", "26".

Lippom.

que te, ut ea gratanter & reverenter accipere digneris: *Optima & electa, hoc est, res pretiosa, jocalia aurea, & lapides pretiosi*, inquit Lippomannus. Cum igitur Beatissima Virgo sponsa fieri deberet Spiritus sancti & mater verbi incarnati, quot qualesque gemmas, margaritas, aliasque divitias Angelicus Eliezer Sanctissimæ Trinitatis nomine ei adferre debuit? utique plenitudinem quandam gemmarum, lapidumque pretiosorum id est gratiæ & gratiarum. *Ave gratia plena, inquit Christophus, quia secum est univrsus gratia thesaurus*. Et Venerabilis Beda, *Soli Maria hac salutiatio servabatur: Bene enim sola plena gratia dicitur, qua sola gratiam quam nulla alia mereratur, consecuta est*. Præterea quis est, qui nesciat, quot gratiarum donis domus probi illius viri Obededom appellati à Deo repleta fuerit, ex eo duntaxat capite, quia tribus tantum mensibus Arcam Testamenti hospitio suscepit? *Et habuit arca Domini in domo Obededom Gethat tribus mensibus; & benedixit Dominus Obededom & omnem domum ejus*. Atque ideo cum Matia domus futura fuerit, in qua non arca, sed ipsemet Dei Filius, non tribus tantum, sed novem mensibus commoratus erat, conveniens utique erat, ut omnibus à Deo repletur gratiæ thesauris, fieretque *Gratia plena*. Cui proinde meritò cum piensissima illa muliere Evangelica acclamare possimus, dicendo: *Beatus venter qui se portavit*. Unde Sancti Patres Augustinus, Hieronymus, Emilianus, Petrus Damianus, & Bernardus dicunt: *Quia mox Conceptura Christum erat, gratia plena vocatur, & fontem Chrystallinarum aquarum copiosissimum; & Mariam gratia plenissimam; & ventrem celestibus benedictionibus cum ulatum!*

2. Reg. 6.

10. Postquam castissimus Joseph Beatissimam sibi virginem desponsasset, eamque uterum ferre & gravidam esse conspexisset, secretè se ab illa subducere decevit: *voluit occultè dimittere eam*, inquit sacer textus. unde cum cor sanctissimi Senecionis non vulgari quodam timore oppressum esset, Deus Angelum quendam cælitus mittere debuit, qui eum consolaretur, omnemque ab eo timorem abigeret. Qui proinde ad eum veniens dixit: *Noli timere accipere Mariam conjugem tuam, quali diceret*. Dic Sodes ô Joseph, quid est quid times? Te etiam virum justum imò inregeritum esse probe novi, qui nullum de tua conjugè concepturus sis finistum judicium, utpotè quam eximia sanctitate præditam esse certo credis, ac proinde persuadere mihi nequam possum, aliquam tibi unquam cogitatio-

Matth. 1.

nam incidisse, qua ipsam ex lapsu quodam contaminatam fuisse existimaveris: *Abstine hac suspitione à viro tam probe de Virgine tam sancta*. Ue Mald ib f. igitur ingens hic metus & pavor nascitur? *Timor est metus mali impendentis*. A Matia autem nil præter bonum in te derivari potest, aut potuit. Vel ut cum Aristotele loquamur: *Timor est expectatio mali*. Tu autem à sponsa tua nil nisi consolationes expectare poteris. Quæ igitur ratione timor aliquis peccus tuum invadere potuit? *Timor Saul Regni jacturam, Philisthæi stragem, Holofernes mortem*. Timeat Dionysius, Tyrannus Syracusanus, ne aliena manus aut ferrum vultui suo nimium appropinquet. Helio gabalus ex cumultibus militaribus rotus pavidus, se abscondere cogatur in immundissimis cloacis. Nerva quoque ob suspicionem quandam Domitiani jam mortui perterritus in vultu impalescat, & vox faucibus hæreat, imò periclitetur vita ipsius, donec ejus securitati à Parthenio consulatur. Midas denique ex somnio exterritus factus violentis sibi manibus mortem accersat. *Aves de Tu autem ô Joseph quid times, eujus quietam mentem nullum ex prædictis motivis aliquos lect. 42. f. adsciscere turbines valet? Omnino existimo, 690. n. ô Auditores, nec me falli credo, hunc Josephi 40. timorem suam ex summa qua Virgineam consortem suam prosequeretur, reverentia habuisse originem: Eodem proxius modo (ut putant Origines & Bernardus) quo Petrus dixit Christo: Exi à me Domine, qui homo peccator sum; c. 1. Matt. Et Centurio ille: Domine non sum dignus ut in tres sub tectum meum. Hi namque verè luci proximè assistentes, sibi reobtræ esse videntur, in conspectu sanctitatis Christi constituti maximos se peccatores esse censebant. Ac proinde similes quoque esse videbantur discipulis Josephi, ac si dixisset: Plane Virgineam hanc sponsam meam fontem quandam gratiæ plenum esse animadverto, ideoque me ejus societate indignum esse declaro: Gratia suæ gradus adeo magnos & heroicos esse cognosco, ut memetipsum per comparationem ad eam considerans, me omnis gratiæ expertem esse judicem; ac proinde indignum me reputo qui ejus deinceps sum contubernalis, etique inferviam, tutius mihi futurum judicans, si bona cum resolutione ab ea me subduxero. *Voluit occultè dimittere eam*. Josephi iustus erat (inquit Origines) & virgo immaculata, c. 1. Matt. sed ideo illam dimittere volebat, quoniam virtutem in vigilia mysterii, ac Sacramentum quoddam magnificum Nativitatis eandem cognoscebat, cui approximare sese indignum Domini f.*

ibid.

Proletti Sanctorale.

M m m
existi-

118. col. 1. *existimabat.* Eiusdem quoque opinionis B. Bernardus fuit, dum ait: *indignum & peccatorum se reputans, dicebat in ira se à tali & à tanta non debere sibi ultra familiare praesidi contubernium, cuius missus est supra se mirabilem exarvescebat dignitatem.*

f. 30. A.

Psal. 88.

11. Punctum istud à Psalmista regio ingeniose admodum confirmari videtur, quando dicit: *Thronus ejus sicut dies caeli.* Nulla quidem est difficultas aut ambiguitas, quin per hunc thronum incarnati Dei Mater intelligatur, in qua velut in throno novem menses continuos residit. Veruntamen circa hoc duae mihi difficultates occurrunt. Prima est, cur Thronus iste virginis diei caeli comparatur: Secunda, cur non diei terra similis esse dicatur. Ambas igitur examinemus, scio etenim quod pulchrum in iis deprehendemus mysterium. *Sicut dies caeli.* Cum bona igitur Psalmista licentia liberè dicam quod sentio. Videtur itaque mihi nullam prorsus esse inter thronum & diem proportionem, ac proinde Psalmistam congruentius locutum fuisse, si Thronum regium auro, argento, vel gemmis, aut alteri cuidam materiae diviti, & pretiosa dixisset esse similem. Sicut enim argentum verum quoddam puritatis est symbolum, ita quoque purissima fuit Virgo Maria. Item sicut aurum Charitatem nobis repraesentat, ita quoque ferventissima fuit Virgo Maria. Sicut Fides, Spes, & Charitas B. Virginis nunquam in vita extincta fuit, itaque quoque Thronus hic Virgineus sub lapidis Asbesti metaphora exprimi debuisset, hic namque semel accensus nunquam extinguitur.

Ibid. l. 14.

c. 4.

Adhuc cum Beata Virgo tot stellis adornata fuerit, quot erat decorata virtutibus, aut verò quot illam Joannes Evangelista in capite redimitam & coronatam esse vidit, longe aptius videri posset assimilari potuisse lapidi Sutori, utpotè ejus sinus quoddam esse videtur stellarum ararium. Insuper ex quo B. Virgo verbum incarnatum absque ulla accedente vii opera peperit, ideoque ante partum, in partu, & post partum Virgo permanfit, cur illam non sub metaphora lapidis Galidani repraesentat, siquidem is in Media nascitur, & sine illo aliorum lapidum commercio quovis trimestri multos parit alios lapides. Præterea cum aliorum Sanctorum in se merita contineat, mirum est, quod hunc thronum Psalmista repraesentaturus, illum non potius per figuram lapidis qui Esse contralytus appellatur, exprimit, utpotè qui sexaginta gemmarum colores in se continet. Secundo cur in hoc mystico & animato Throno repraesentando, potius illum

Sol. c. 7.

diei caeli, quam diei terrae similem esse dicit? Forte quia dies caeli sunt æterni, dies verò terrae transitorii? Ita quidem opinatus est S. Augustinus, dum ait: *Alii sunt dies caeli, alii sunt dies terrae. Dies terra succedentibus urgentur, praeceduntur, excluduntur, nec qui succedunt manent, sed veniunt, ut eant, & pene antequam veniant, eunt: Dies autem Coeli nec initium habent, nec terminum, nec ullus dies ibi augustatur inter hesternum & crastinum: Nemo ibi expectat futurum, nemo ibi perdit praeteritum, sed dies caeli semper praesentes sunt, ubi erit Thronus ejus in aeternum.* Hanc quidem magni Patris mei doctrinam simul & admitto & veneror: vobis tamen non integrum futurum confido, si sub aliorum scriptorum dactilo, aliam quandam ponderationem, ad hujus, quam tractamus, materiae propositum magis accommodam in medium adduxero. Invenio igitur in Sacra Genesi Moysen magnam statuerè differentiam dum de diebus caeli, & terrae diebus sermonem instituit. Dies namque terrae ex Luce & tenebris permixti esse noscuntur, ita ut in his incipiant, in illa verò terminentur: *Et factum est vespere & mane dies unus, &c.* Gra. 1. Dies verò caeli tenebris caret, nam in Luce incipiunt, cum Luce progrediuntur, ac demum in Luce terminant (fere illos nunquam terminandos esse dixissem, cum sint æterni:) *Dies Caeli splendent, Lucent, & fulgent,* inquit quidam Modernus, & Remigius Antiodorensis, dum ait: *Sicut dies caeli, id est, in claritate permanent, deterfa omni noctis caligine.* Porro alii Sancti tanquam dies terrae vespere quoddam habuerunt & mane, id est, gratiae quidem habuerunt Lucem, simul tamen etiam tenebras habuerunt, quæ quædam sunt Lucis privatio, ut S. Augustinus docet dicens: *Et revera qui diligenter considerat quid sine tenebra, nil aliud invenit, quam Lucis absentiam: ita igitur dictum est: Tenebrae erant super abyssum.* Et quidem tamen nonnulli fuerint, qui in vitæ suæ decursu hæc tenebras vel gratiae privationem non habuerunt, illas tamen in instanti Conceptionis nequaquam potuerint effugere, ut videtur est in S. Joanne Baptista, & aliis. Lucem autem sine ullis omnino tenebris habere, id est, gratiam sine ulla privatione, etiam pro instanti Conceptionis, solus Mariae privilegium fuit, argue ideo caeli, non vero terrae dies fuit. *Thronus ejus sicut dies Caeli.* Ita enim constantè gratiam habuit & retinuit, ut ne quidem pro unico duntaxat instanti ejus privatione obnoxia fuerit: *Alii sancti dies terra* D. Ambr. dicit

Plin. l. 37.

c. 10.

Sol. c. 34.

D. Aug. a-
pud Silv. i.
1. l. c. 3. 9.
2. n. 11.
dici possent, qui incipiunt in vespere & caligine
originalis peccati, terminantur vero in luce & die
gratia: At Thronus Dei beatissima Virgo, dios est
cali, semper in gratia micat & fulget, nulla peccati
obscuritate nec initio, nec sine obscurata est, ajunt
magni Sanctæ Ecclesiæ Doctores Ambrosius &
Augustinus.

Guiliel.
Durand.
in rat.
div. off. l. 7.
c. 23. f. 131.
col. 4. A.
11. Veruntamen ad magis particularia nonni-
hil, si placet, descendamus, computum sive cal-
culum quandam gratiæ institueno, quam Ma-
ria habuit, quando & quoties de Sanctissimo
altaris Sacramento communicavit. Etenim Bea-
tissima Virgo post Christi in hoc mundo vixit, id est,
ab anno 48. usque ad 72. vel ut alii volunt usque
ad annum 73. Veruntamen persistimus in opi-
nionem eorum, qui illam usque ad annum 72. vi-
xisse affirmant. Hi autem supra dicti 24. anni
continent 8866. dies, atque in his, ut multi
Scriptores affirmant, quovis die matutino tem-
pore Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum
infallibiliter in communione accepit. Cum igitur
in qualibet communione tantam obtinuerit
gratiam, quanta correspondebat activitati
actuum amoris erga Deum, qui tales in ipsa
erant, ut omnem habuerint intentionem & ex-
cellentiam, quæ ad superlativum quandam per-
fectionis gradum requiritur, hinc est, quod non
solum credibile, verum etiam certissimum, quod
in prima communione, ipsa sola majori arserit
amore & devotione, quam universa Ecclesia
simul conjuncta; juxta cujus amoris & devo-
tionis mensuram, gratiam quoque propor-
tionaliter acquirebat, siquidem ut Patres Theo-
logi doceant, & speciatim tradit Beatus Laurentius
Justinianus: Gratia correspondet amori.

B. Laur.
Iust. ap.
Suarez.
ut infra.
In secunda autem communione diei sequentis
augendo Charitatem, effecit ut in se quoque
duplicata fuerit gratia Divina; Et sic conse-
quenter quovis die successive faciebat, quoties-
cunque pane se reficiebat Eucharistico, nam si-
cut secundo die crescentibus actibus Charitatis
in duplum præ actibus primi, gratia quoque in
duplum multiplicabatur, præ gratia primi diei:
ita quoque actus tertii diei in duplum augeban-
tur præ secundo. & gratia similiter; Et actus
quarti diei vicissim in duplum multiplicabantur
præ actibus diei tertii, & cum illis certatim quo-
que tantundem crescebat & gratia. Et sic conse-
quenter discurrete vobis liceat, usque ad com-
plementum dierum octies millium, octingento-
rum, sexaginta sex.

13. Porro tamen impossibile sit speciatim scire,
quot habuerit gradus Charitatis & devotio-
nis prima die quo pane Sacramento pasta fuit,
illos tamen imaginari nobis haud difficulter po-
terimus: Et quidem ne per auxilium loqui vi-
deat, ad minimum gradum Charitatem primi
diei revocabo, ut graduum computum insti-
tuere volenti facilius evadat calculus. Suppona-
mus igitur quod in prima Communionem, uni-
cum tantum amoris & gratiæ habuerit, licet
ipsam innumeros gradus habuisse non dubitem.
Sequitur inde quod in secunda Communionem
multiplicaverit duos gradus amoris, atque ideo
Deus duos quoque illi dederit gratiæ gradus: In
tertia autem ipsa auxerit quatuor gradus Char-
itatis, & Deus quatuor gradus gratiæ: In quarta
octo: In quinta sedecim: In sexta triginta duas:
In septima sexaginta quatuor: & sic deinceps
numerare pergite de die in diem usque ad com-
plementum dierum 8866. ac tum demum per
Arithmeticum vestram mihi dicite; si potestis,
quot gradus gratiæ sibi in 24. annorum spatio
per solam sanctam Communionem comparavit.
His autem insuper adjungite tot alias actiones
heroicas, quarum virtute nova denuo accepit
gratiæ incrementa, veluti quando in utero ma-
terno fuit concepta, quando perpetuæ virginita-
tis voto ex electione propriæ voluntatis fuit ob-
stricta; quando in Templo præsentata, Deo fuit
dedicata, quando illum profundissimæ humili-
tatis actum fecit, dicens: *Ecce ancilla Domini*; Luc. 1.
quando in matrem Dei fuit electa; quando fuit
Joseph desponsata, quando corporalem verbi
incarnati præsentiam novem mensium spatio in
visceribus suis habuit; quando Deum & homi-
nem peperit, & per modum raptus, ad Divinam
essentiam videndam elevata fuit; quando Legi
purificationis obedivit; quando tot actus amoris
erga Christum clicuit; quando passionis dolores
animo adeo intrepido sustinuit: quando juxta
Crucem stetit; quando de Resurrectione filii sui
gavisa fuit; quando ejusdem filii sui ex hoc mun-
do in cælos discessum æquanimitè toleravit;
quando in die Penthecostes ipsa sola plus gratiæ
recepit, quam omnes Apostoli & alii qui præ-
sentes erant, simul conjuncti; quando denique
ex hac vita migratura erat, quo tempore Deus
utique ad concedendum ei omne maximum quod
puro homini dari debebat gratiæ incrementum,
omnes in eam gratiæ thesauros abunde effudit.
Ac proinde quis erit intellectus ille sive humanus
sive Angelicus, qui gratiæ Mariæ magnitu-
dinem

dinē exprimere aut exponere sufficienter possit?
 14. Et quidem tamen hæc ira se habeant, non
 tamen vos pigeat, o Auditores, si aliam insti-
 tuto comparationem gratiæ Mariæ cum
 computo gratiæ, quam altissimæ Hierarchiæ su-
 premi Angeli possident. Indubitatum est eti-
 nim, omnes illos beatos Spiritus gratiam habere
juxta quantitatem & dignitatem sua Natura;
 quisquis enim natura perfectior est, majores
 quoque gratiæ gradus habet & incrementa tam
 intensive, quam extensive; atque ideo quilibet
 Angelus ad minus tot habet gratiæ gradus, quot
 sunt Angeli ipso inferiores, & plures; suppono
 enim quod superiori Angelo pro quovis Angelo
 inferiori ad minus saltem unus gratiæ gradus
 accrescat, conformiter ad perfectionem naturæ
 Angelorum superiorum. Certum autem est,
 quod inferiorum Angelorum incomparabiliter
 plures sint, quam sint omnes homines qui fue-
 runt, sunt, aut futuri erant usque ad novissimum
 diem judicii. Id quod vel ex hoc unico funda-
 mento facile potest evinci, quod videlicet qui-
 libet homo, excepto Christo Domino nostro,
 unum habeat à Deo sibi, mox ut natus est, assig-
 natum Angelum custodem, ex his autem is qui
 unum hominem jam mortuum custodivit, non
 denuo ad alium hominem custodiendum à Deo
 deputatur, sicut una anima, postquam è corpore
 quod informaverat semel emigravit, alteri cor-
 pori informando à Deo nunquam immittitur;
 Imo numerus Angelorum, omnium hominum
 qui fuerunt, sunt & erunt, numerum adeo nota-
 biliter superat, ut Deus uni eisdemque homini
 custodiendo deputate potuisset decem Angelos.
 Cum igitur, ut multi scribunt, in uno sæculo nas-
 cuntur ad minus 500. Milliones hominum; Et
 à creatione mundi, usque ad Christi adventum
 transierint anni 5190. id est, sæcula 52. A nati-
 vitate Christi autem usque ad præsentem diem e-
 lapsi sint anni 1658. id est, sæcula sedecim & di-
 midium cum octo annis, quæ sæcula superiori-
 bus conjuncta faciunt sæcula sexaginta octo &
 medietur: sæcula autem futura, quæ ad usque ju-
 dicii diem subsequenter, tamen determinatè
 sciri nequeant, ex multorum tamen opinione fu-
 tura sint sexaginta, quæ faciunt 6000. annos,
 facile est computando 500. milliones hominum
 pro quolibet sæculo (Licet haud dubiè longe
 major hominum in sæculo uno natorum sit nu-
 merus) calculum deducere, & videre ad quem
 usque numerum multitudo hominum ascendat
 tam eorum, qui fuerunt, & sunt, quam qui pro-

babiliter ad finem usque mundi futuri sunt, af-
 cendat. Jam autem major utique est numerus
 Angelorum infirmi Chori, è quibus ad cujuslibet
 creaturæ rationalis custodiam eliguntur tota-
 res, licet hi iterum pauciores sint Angelis ipsi
 immediate superioribus. Hi enim multiplican-
 tur per decuplum supra inferiores successivè af-
 cendendo usque ad supremum Seraphinum:
 Quanto autem Angeli plus multiplicantur, tan-
 to quoque magis in gratiæ gradibus adaugentur
juxta perfectionem & dignitatem Naturæ. Uode
 deducitur gradus gratiæ supremi Seraphini tan-
 tos esse, ut milliones millionum & millionum
 transcendant, imo ut ne quidem per milliones
 millionum valeant computari.

15. Hisce itaque præsuppositis fundamentis
 magnam gratiæ Mariæ fabricam & chitacite in-
 cipiamus. Dicunt igitur Patres Theologi, Beatif-
 simam Virginem in primo Conceptionis suæ in-
 stanti in gratiæ gradibus supremum Seraphinum
 longè superasse: *Pium & verisimile est credere,*
gratiæ Virginis in prima Sanctificatione intensio-
rem fuisse, quam supremam gratiam, in qua con-
summantur Angeli & homines. Dicendum primum
gratiæ B. Virginis fuisse intensiorem, quia ex vi
ejus si cum illa sola transiret ad patriam, majorem
quam ullus Angelorum, gloriam fuisset habitura.
 Hæc autem gratia in ipsa nunquam otiosa fuit,
 sed à primo Conceptionis suæ instanti, quo usu-
 rationis prædita fuit, multiplicata fuit, idque di-
 cere audeam factum fuisse in quovis momento,
 quia tamen id fortasse cupiam minus devoto mi-
 nium videretur, ad minus factum fuisse dicam
 qualibet hora vitæ suæ, etiam quando dormie-
 bat; Ipsa namque dicere poterat: *Ego dormio, &*
cor meum vigilat. Augebatur in ea gratia ad quos-
 libet passus quos faciebat: *ut non tam vestigium*
pedis tolleret (inquit Ambrosius) *Quam gradum*
virtutis attolleret. Agendum igitur o Auditores,
 nunc Arithmeticam vestram in Concilium ad-
 vocate, ab eaque ediscite (si tamen & ipsa id di-
 cere norit) quantitatem gratiæ Mariæ, faci-
 endo computum semper per republicationem in
 omnibus horis totius vitæ suæ, quæ ad 72. an-
 nos usque se extendit; ego enim de calculo hoc
 sine errore absolvendo penitus despero. Hoc so-
 lum addam, quod à sublimi quodam ingenio
 scribitur, nimirum quod licet Beata Virgo in
 primo instanti Conceptionis, unicum tantum
 gratiæ gradum habuisset, & non amplius (o-
 rate quod dicat unicum duntaxat gratiæ gra-
 dum) & hunc multiplicasset, duplicando illu-
 lum

Fran.
 Suet. 111.
 1. 2. 22.
 1. 4. 48.
 1. 5. 110.
 1. 8. 610.
 1. 10. 110.
 1. 12. 110.
 1. 14. 110.
 1. 16. 110.
 1. 18. 110.
 1. 20. 110.
 1. 22. 110.
 1. 24. 110.
 1. 26. 110.
 1. 28. 110.
 1. 30. 110.
 1. 32. 110.
 1. 34. 110.
 1. 36. 110.
 1. 38. 110.
 1. 40. 110.
 1. 42. 110.
 1. 44. 110.
 1. 46. 110.
 1. 48. 110.
 1. 50. 110.
 1. 52. 110.
 1. 54. 110.
 1. 56. 110.
 1. 58. 110.
 1. 60. 110.
 1. 62. 110.
 1. 64. 110.
 1. 66. 110.
 1. 68. 110.
 1. 70. 110.
 1. 72. 110.
 1. 74. 110.
 1. 76. 110.
 1. 78. 110.
 1. 80. 110.
 1. 82. 110.
 1. 84. 110.
 1. 86. 110.
 1. 88. 110.
 1. 90. 110.
 1. 92. 110.
 1. 94. 110.
 1. 96. 110.
 1. 98. 110.
 1. 100. 110.

lam quovis sexto mense semel (notate iterum quod non dicat omni momento, vel quavis hora) adeo ut gradus ille bis tantum quovis anno adauctus fuisset, in fine tamen vitæ suæ coadunatura fuisset plures gradus gratiæ, quam requirerentur grana arenæ, ad adimplendos mille & viginti quatuor mundos paris cum præfenti mundo magnitudinis, si totidem Deus creasset, accipiendo cujuslibet magnitudinem à superiori parte convexa primi cœli usque ad alteram partem inferiorem & convexam cœli ejusdem, ita ut trahendo lineam ab illa altitudine, descendendo per centrum terræ, & transfundo usque ad alteram partem convexam dicant esse duo millia millionum miliarium; & nihilominus tot grana arenæ, quæ mille viginti quatuor mundos replerent, gradus Mariæ gratiæ adæquatura non essent, tamen si etiam unicum tantum gratiæ gradum in conceptione habuisse supponeretur, qui modo supradicto proportionaliter reduplicando multiplicatus fuisset. Discursum hunc hic claudendum esse censeo, eò quod mihi ultra mihi dicendum supersit, ac demum ne in oceano quodam adeo vasto naufragari incipiam. Solummodo me ad conceptum hujus mulieris Evangelicæ remittam, ut illa Mariæ uterum velut gratiæ ararium celebrando, dicat: *Beatus venter qui te portavit, interea non nihil conquiescamus.*

PARS SECUNDA.

16. Gratiæ mater est sanctitatis, non solum *Quantum ad intensiorem*, sed etiam *Quantum ad extensionem & gradus*: quia hæc dependet à pondere illius. Unde juxta incrementum gratiæ, sanctitas quoque adaugetur, & ex unius incremento alterius quoque profectus colligitur. Metiri sanctitatem, est quoddam ponderare gratiam, cum una sit causa alterius licet in diverso genere: adeoque ab effectu qui est sanctitas *tantum à posteriori* inferre & concludere possumus, quantitatem gratiæ habitualis & sanctificantis, qua prædita fuit Maria. Etenim sanctitas hujus Virginis matris adeo magna & heroica fuit, ut probabiliter dici possit, ipsam uno eodemque tempore viaticum simul & comprehensorem fuisse, privilegio nimirum nemini aliorum sanctorum unquam concessio vel collato. Certissimum est enim apud omnes Philosophos, quod *ubi dantur proprietates speciei, ibi datur species ipsa, sicut exempli gratia: Vbi datur proprietas quarto*

*modo sumpta speciei humana, id est, visibilitas, ibi datur species humana, loquor autem de resibilitate propria, non analogica. Similiter igitur ubi reperiuntur proprietates comprehensionis, quæ ad Sanctos cælestes pertinet, ibi pariter in bona consequentia assignare oportet esse comprehensoris: hæc autem proprietates in Dei matre extitisse ex doctrina Hugonis Victorini evidenter probatur. Dicit enim hic Doctor duas esse præcipue comprehensorum proprietates, una quæ ab ipsis ad objectum beatificum directæ est, estque reverentia versus ipsum: altera vero est lætitia & júbilus, qui ex objecto, quo fruuntur in ipsos redundat. Reverentia erga Deum & gaudium de eodem. Ambas autem hæc proprietates in Mariæ residisse ex eo sermone mihi persuadeo, quem Maria cum Elizabetha Zachariæ conjugem misit, quando Dei filio gravida ad ipsam visitandam se recepit: omnes namque prerogativas & excellentias suas Deo veluti Authori acceptas referens dixit: *Magnificat anima mea Dominum.* Unde Jacobus de Valentia ib. 441. col. 3. in fine ait: (Propter beneficia quæ specialiter ipsa recepit à Deo agendo gratias, laudat & magnificat Deum pro beneficiis, quæ ipsa singulariter à Deo recepit super omnes creaturas.) Magnificare etenim devotam quandam erga personam magnificatam includit reverentiam, unde Maria magnificando Dominum, quando dixit: *Magnificat anima mea Dominum*, perfectissimum quendam actum reverentialem expressit: *Et sic est dicendum* (scribit idemmet Valentia) *quod reveretur Deum.* Ecce igitur in Mariæ primam proprietatem. Vultisne etiam secundam, quæ est lætitia & júbilus? Non quid ipsam audis mox subiungentem: *Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.* Hic etenim est júbilus spiritus, & finitio formalis & completiva in voluntate præcedens expressionem extetnam vocis: (Exultatio spiritus & magnificatio spiritualis interior præcessit vocem & magnificationem vocalem.) Cum igitur vera sit superius adducta Philosophorum doctrina, sint quoque evidentes præmissæ, quis consequentiam negare audebit? (Ad hanc igitur contemplationis lucem Maria sublevata est, quæ cœlestis patriæ dulcedine in verbis suis tam mirabiliter expressit, quam ineffabiliter comprehendit. Nam cum se Dominum magnificare perhibuit, venerandam illam, reverendamque universi æterni Numinis Majestatem contueri se manifeste declaravit: Cum verò in suo salutari se exultare*

Hugo Victorin.

Luc. 1.

idem ibi.

idem ibi. f. 442. col. 2.

Hugo Victorin.

ultare asseruit, gustum internæ dulcedinis se percipisse ostendit. Ita concludit Hugo de sancto Victore. Ex hoc igitur comprehensionis favore adhuc in via habito, animæ sanctitatem & gratiæ suæ plenitudinem securè inferre licebit. Sinamus igitur Evangelicam mulierem ipsam cordialiter celebrare dicendo: *Beatus uenter qui se portauit, id est, beata Maria gratia plena.*

17. Sponsus cælestis, aut si uis dicere Spiritus sanctus pulchritudinem Sponsæ Mariæ celebrando fatiari non potuisse videtur, dum his eam *Cant. 1. 17* sacris encomiis depingit: *Ecco tu pulchra es amica mea, ecco tu pulchra es.* O quot mysteria in hoc à Spiritu cælesti in laudem & gloriam Mariæ, composito breui Panegyrico continentur! Non dubito equidem, quin à Spiritu S. hisce verbis gratia & sanctitas animæ potius, quam pulchritudo vultus celebretur: ideo enim eam vocat *amicam*, aut verò cum Hebræo & Septuaginta *proximam*. Cur *amicam* & *pulchram*?

Mich. Ghisla. ib. f. 212. col. 1. & 2. C. *propter gratiam præuenientem.* Et cur *proximam*? *propter ingentem sanctitatis perfectionem.* Adeo ut sponsus in hisce verbis aliud non respexerit, quam ut gratiam & sanctitatem Virginis Sponsæ suæ collaudaret. Sed quo fine hac utitur reduplica-
D. Tho. ib. f. 71. co. 1. l. *tione pulchritudinis, id est, gratiæ & sanctitatis?*

Pulchra es amica mea, pulchra es proxima mea: Huc enim omnes Expeditores particulariter reflectunt: Sanctus Thomas cum ait: *Ea eam repetit esse pulchram.* Theodoretus. *Pulchritudinis laudes ingeminat.* Egidius Columna: *Bis dicit: Ecco tu pulchra es.* Nunquid id semel dixisse sufficiebat? Sanctus Thomas id factum esse respondet: *propter perfectionem operis, & mundiciem cogitationis.* Egidius ut ostendat eam *pulchram, & interiorius & exteriorius* Petrus Gelasius: *Duplicat sermonem, ut ostendat eam dupliciter pulchram, & in conceptione sine originali, & in vita sine actuali.* Potrò tamen omnes hæc responsiones veneratione dignæ sunt, attamen aliam quandam audire vobis non displiceat, quæ quidem respectu laudatoris, id est Spiritus sancti dici potest per modum exaggerationis se habere, in ordine tamen ad personam laudatam veritas est. Adeo enim magna est pulchritudo gratiæ & sanctitatis Mariæ, ut certo quodam mo-

do & piè loquendo videatur, quod Spiritus sanctus quasi terminos invenire non valens, quibus eam *intensivè* repræsentare posset, usus fuerit hoc modo Oratorio & Rhetorico, *extensivè* replicando verba & periodos dicendo: (*Pulchra es amica mea, pulchra es.*) Sponsus cum verba invenire minimè potuerit, quibus id quod intendebat exprimeret, per geminatam eorundem verborum exclamationem, pro vitibus saltem se id significare enititur.

18. Verum enim verò nos quidem virtutes & perfectiones Mariæ admiramur & celebramus, nostras tamen imperfectiones, nostrasque defectus nec respicimus, nec detestamur. Illa pulchra fuit in anima, plena gratia, sancta, amica, & proxima Deo, nos autem animam habemus turpitudine peccati pessime deformatam: sceleribus pleni sumus, divortium cum sanctitate fecimus, in continua sumus inimicitia cum Deo, & ab eodem magis procul quam cælum à terra distamus. Cum igitur culpæ nostræ nos in profundum ire Dei præcipitarint, ad eam, quæ gratia plena est, recurramus, ut nobis succurratur nosque sublevet. Quod si hæctenus Divina prævaticando præcepta, vitamque licentiosam & dissolutam agendo à virtutum semitis procul distulimus, ad Mariam recurramus, ut ea gratiam nobis impetret ad vitam mutandam, ut Deo servire possimus *in sanctitate & iustitia omnibus diebus nostris.* Quod si peccata nostra à Dei consortio & amicitia nos excludant genu flexi Virgini supplicemus, ut ipsa sic mediatrix nostra, qua mediante in pristinam benevolentiam & confederationem cum eodem Deo reverti possimus. Ipsa utique, quæ plena est gratia, hanc nobis facere gratiam dignabitur, ut preces nostras auscultet; nostrasque supplicationes exaudiat, si erga eam fuerimus devoti. Abite, benedicti à Deo & Maria.